

NORSK PRESSEFORBUND

Familie- og kulturkomiteen

Oslo, 2.2.2020

Prop. 31 L (2019-2020) Lov om redaksjonell uavhengighet og ansvar i redaktørstyrte journalistiske medier (medieansvarsloven)

1. Overordnet:

Norsk Presseforbund er svært tilfreds med at det legges frem en samlet medieansvarslov. Overordnet sett mener vi at utredningen og forslagene er solide og gjennomarbeidede, med en oppdatert og grundig redegjørelse for gjeldende rett. Særlig vil vi trekke frem punkt 4.3 om EMK art 10 og medienes særlige vern i kraft av ytringsfriheten.

I en tid der alle kan være publisister, er det viktigere enn noen gang med klare regler som gjelder for redaktørstyrte journalistiske medier. Både mediene og samfunnet har nytte av gode rammebetingelser for uavhengige medier og en klargjøring av ansvaret for innhold. Dette er avgjørende forutsetninger for en åpen og opplyst samtale, og et velfungerende demokrati.

Vi støtter utkast til formålsparagraf (forslagets § 1) og mener gjengivelsen av ordlyden i Grl. § 100 fungerer som en viktig påminnelse om denne nære koblingen. Vi støtter også utkastets § 7 om redaksjonell uavhengighet.

2. Lovens virkeområde (utkastets §2):

Loven skal tilrettelegge for en åpen og opplyst samtale gjennom å sikre uavhengighet og plassering av ansvar. Virkeområdet er viktig for alle medier som driver uavhengig journalistikk, og NP er glade for at forslaget tydeliggjør at fagpressen omfattes av loven.

I praksis er virkeområdet også avgjørende for tilgang til en del av den informasjonen journalistiske medier mottar i kraft av sitt samfunnsoppdrag etter EMK art. 10 og Grl. § 100. Dette gjelder for eksempel tilgang til domstol.no og opplysninger fra folkeregisteret. Det er sannsynlig at dette vil gjelde stadig flere områder, som for eksempel tilgang til informasjon fra politiet ved akutte hendelser og metadata fra elnnsyn.

Det er imidlertid en vesentlig mangel i forslag til virkeområde, som omhandler de journalistiske mediene som har et åpenbart behov for tilgang til de samme opplysningene, men som ikke selv publiserer. Dette gjelder for eksempel nyhetsbyrået NTB og produksjonsselskaper som Monster, Norpublica, Mastiff mv. Det fremgår ikke klart av lovens ordlyd at disse omfattes.

Vi foreslår at man tar inn «*eller*» i stedet for «*og*» i utkastets § 2 (1), slik at ny ordlyd blir:

«Loven gjelder for medier som driver regelmessig journalistisk produksjon *eller* publisering av nyheter, aktualitetsstoff, samfunnsdebatt eller annet innhold av allmenn interesse.»

3. Frafalt forslag om å lovfeste samtidig imøtegåelse

Norsk Presseforbund er tilfreds med at departementet frafaller forslaget om å ta inn en lovbestemmelse om imøtegåelsesrett i medieansvarsloven. Vi mener Vær Varsom-plakaten har tilstrekkelige bestemmelser for dette, i VVP 4.14 og 4.15, noe også straffelovkommisjonen la til grunn NOU 2002:4 s. 426.

4. Eneansvar – utkastets §§ 9-10

Norsk Presseforbund mener det bør innføres et **eneansvar** for redaktøren for **publisert** innhold. Vi støtter her argumentasjonen fra mindretallet i medieansvarsutvalget, samt merknader fra Norsk Journalistlag, MBL og Norsk Redaktørforening. Det er redaktøren som avgjør hva som skal publiseres, og da er det også logisk at det er redaktøren alene som er strafferettslig ansvarlig. Eneansvar for redaktøren vil gjøre det enkelt for samfunnet å vite hvem som skal holdes ansvarlig overfor publiseringer, og det kan bidra til å styrke kildevernet.

5. Kildevern.

NP ber komiteen, i sin merknad til medieansvarsloven, understreker behovet for et styrket kildevern, både gjennom taushetsplikt for kilders identitet og et etterforskningsforbud.

Høringen viser bred enighet om å innføre taushetsplikt for anonyme kilder. Effekten av å innføre taushetsplikt svekkes imidlertid hvis det ikke suppleres med et etterforskningsforbud mot kilden i straffeprosess- og tvisteloven. Det er ikke nok med en garanti for at ikke journalister avslører kilden, de trenger også en garanti for at ikke myndighetene forsøker å avdekke deres identitet. Vi viser her til Norsk Journalistlags utdypende merknader om dette, herunder hvordan dette kan gjennomføres.

Kildevernet er under stadig sterkere press, både rettslig og teknologisk. Et sterkere kildevern vil sikre at kilder også i fremtiden tør å gå til mediene med informasjon som samfunnet bør vite om. Norsk Journalistlag har lansert et forslag til hvordan dette kan gjennomføres i prosesslovgivningen. Dette bør tas frem når man nå skal se på bestemmelser i medieansvarsloven som skal sikre bedre kildevern.

6. Foretaksstraff

Norsk Presseforbund mener det bør tas inn et eksplisitt unntak for foretaksstraff for forhold knyttet til den publisistiske virksomhet (Prop. 31 L (2019-2020) punkt 15.5.2). Redaksjonell uavhengighet er en grunnleggende forutsetning for den viktige samfunnsrollen mediene skal dekke i et demokratiske samfunn. En trussel om foretaksstraff kan føre til at utgiverne legger større press på redaktørene om hva som skal publiseres, og dermed motarbeide medieansvarslovens formål. Selv om dagens regler skal praktiseres restriktivt, vil bare det at muligheten er der, kunne ha en avskrekkende effekt.

Formålet med foretaksstraff er dessuten å plassere straffeansvar der det er vanskelig å peke ut en ansvarlig. Det er ikke tilfelle i et redaktørstyrt medium.

Mvh

Elin Floberghagen

Generalsekretær i Norsk Presseforbund, 926 00 109 (elin@presse.no)